

Universitätsbibliothek Paderborn

**DE TRIBVS BONORVM || operum generibus,||
ELEEMOSYNA,|| IEIVNIO ET ORATIONE;|| de que eorundem
operum vi, vsu, & || ratione, LIBRI TRES,|| AVCTORE ||
THEODORO PELTANO SO-||cietatis IESV Theologo.|| AD ...**

Peltanus, Theodor Anton

Ingolstadii, 1580

Decimi. Quatuor temporum, & quarundam præterea vigiliarum ieiunium
heri non esse natum, sed vnà cum Ecclesia inchoatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46891](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46891)

SIVE ergo in ieiunio Quadragesimali dierum numerum spectes; siue tempus vel modum, quo illud celebrari solet, cōsideres; siue aliam quamcunque eiusdem circumstantiam examines, nihil prorsus in eo comperies, quod certam iustamq; causam non habeat, quodque iurē reprehendi queat. Porro autem de ieiunij huius utilitate & obligatione, cæterisque similibus nihil hīc ex instituto tractandum existimaui, sicut neque de reliquorum ieiuniorum vinculo quoque; pertinent hæc enim ad locum, vbi de obligatorum ieiuniorum vi & ratione ex proposito disputabitur. Nunc quæ de quatuor temporum & vigiliarum ieiunio explananda adhuc restant, pari breuitate expedianatur.

Nihil circa quadragesimale ieiunium obseruatur, quod iustā causam non habeat.

Quatuor temporum, & quarundam præterea vigiliarum ieiunium heri non esse natum, sed unā cum Ecclesia inchoatum.

CAPVT DECIMVM.

DE quatuor temporum ieiunio, primaq; eiusdem origine non idem omnium est iudicium: Quidam perinde ac Quadragesimæ ieiunium ab Apostolis profectum autumant: Alij post Apostolorum cōfirmationem ab Ecclesiæ proceribus institutum prædicant: Nonnulli Apostolorum ætatem antecessisse affirmant.

De quatuor temporum ieiunio, eiusdemque origine non idem omnium iudicium.

VNUM hīc certum est, nempe aliquam illius vmbra in veteri Testamento extitisse: Neque enim doctissimi sanctissimiq; viri nostrum hoc ad illud referrent, quod Iudæi mense quarto, quinto, septimo, & decimo celebrabant, si nullam prorsus cum illo communionem haberet: At plures ex illis eō referunt. Quod ex veteris prædicatione doctrinæ ad purificationem animarum corporumq; nostrorū ieiunium septimi mēsis assumimus, scribit Leo Magnus, non legalibus vos oneribus subiicimus; sed utilitatē continentia, quæ CHRISTI Euangelio seruit, amplectimur. Eadem ad verbum penè ser. quarto, de ieiunio sept. mensis repetit.

Ieiunij quatuor temporum vmbra in vet. Test. antecessit.

Serm. 7. de ieiunio 7 mensis.

QVIN Iſidorus Hispalensium Antistes, hoc ipso cum Leone facit, quod ieiuniorum tempora secundum scripturas sacras quatuor esse definit, in quibus per abstinentiam & lamentum poenitentia, Domino supplicandum sit. Constat namque Scripturas

Lib. 1. ca. 36. & 37. cap. off.

Zachar. 8.

de eo ieiuniorum genere, quod nos quatuor anni temporibus celebramus nihil prorsus statuere, sed de eo tantum verba facere, quod Iudæi quarto, quinto, septimo, & decimo mense solenniter peragebant.

Plurimi intercedit inter quatuor tempora ieiunia, quæ olim celebrabant Iudæi, & quæ modo Christiani.

At verò ut nostrum hoc ieiunium maximè ab illo fluxerit, non est tamen eadem utriusque ratio. Nam neque ieiunia hæc iisdem anni temporibus; neque eodem dierum numero; neque eodem ritu aut modo; neque iisdem quoque de causis celebrantur. Neque enim nos mense Julio, Augusto, Octobri & Ianuario ieiunamus; sed quatuor anni temporibus ex æquo penè diuisis; Et si non iisdem semper mensibus; neque septem diebus ieiunamus, sed tribus tantum; neque de vespera ad vesperam ieiunamus, sed vsque ad nonam vel meridiem solum; neque propter contractas legis tabulas, aut propter ruptos ab hoste sanctæ ciuitatis muros, aut propter obortam ex exploratorum narratione in populo seditionem, diuturnamque in deserto peregrinationem, aut propter euersum profanatumque à Nabuchodonosore templum, aut propter dissipatas vnà cum duce suo Golodia tribus Iudæ reliquias, aut ob alias quascumque eiusmodi causas acceptasue clades ieiunamus; sed propter solam pietatem: Nempe quò debita, quæ negligentia nostra confluimus, exoluamus, Deoque operum nostrorum primitias consecremus, ac CHRISTI tandem cruci eiusdemque perpersioni hac qualicumque corporis afflictione nos conformemus.

Solennibus ordinationibus iam inde ab Apostolorum ætate præmissa ieiunia.

SED & certum est quoque, sacras solennesque ordinationes ante mille quingentos annos circa hæc tempora fieri consueuisse; neque vllum citra statum ieiunium ordinaria lege sacerdotio initiatum esse; nemo enim, qui Apostolorum acta vel obiter tantum inspexit, nescit Paulum & Barnabam præmissis ieiunio in sacerdotum numerum cooptatos fuisse. Scriptum est enim: *λετῶν γούτων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστεύοντων*, hoc est, *ministrantibus, vel sacrificantibus illis Domino & ieiunantibus, dixit illis Spiritus sanctus: Segregate mibi Saulum & Barnabam, in opus, ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes & orantes, imponentesque eis manus dimiserunt illos.* Ad hæc, ut ex capite proximè consequente manifestum est, Paulus & Barnabas sacris iam initiati, ita per singulas ciuitates Episcopus & Sacerdotes ordinant, ut tamen ieiunia non omittant. Denique cum idem Apostolus ad Titum scribens, eundem hortatur, ut per ciuita-

Astor. 13.

ciuitates & loca presbyteros & Episcopos constituat, vtiq; eo ritu & modo id eum facere voluit, quo ipse initiatus fuerat, vtiq; in tali re consueuerat: ipse autem absque ieiunio ordinatus non fuerat, neq; citra ieiunium & orationem sacros ordines conferre solitus erat.

FACIT huc quoq; illud Leonis Magni: His, qui consecrandi sunt, ieiunis & ieiunantibus sacra benedictio conferatur. Nam præter auctoritatem cõsuetudinis, quam ex Apostolica nouimus venire doctrina, etiã sacra doctrina manifestat, quòd cū Apostoli Paulum & Barnabam ex præcepto Spiritus sancti ad Euangelium gentibus mitterent prædicandum, ieiunantes & orantes imposuerunt eis manus; vt intelligamus, quãta & dantium & accipientium deuotione curandũ sit, ne tantę benedictionis Sacramentum negligenter videatur impletum. Hęc Leo, quæ satis clarè ostendunt, ieiunia, quæ statis solēnibusq; ordinationibus de more præmittuntur, ex Apostolica doctrina & traditione descendisse, eorundemq; ætate celebrem vsũ obtinuisse. Tum illud æquè, quod in B. Lini Pont. Max. actis habetur. Legitur hęc enim mensis Decembris ieiunio (quod vnum est ex illis quatuor, quibus ordines publicè administrantur) bis illum ordinationes fecisse, duoq; de viginti presbyteros, & quindecim Episcopos duabus illis ordinationibus consecrasse. Similia in aliorum veterum Pontificum rebus gestis passim occurrūt. Dubium proinde nullum est, brumale ieiunium ab Apostolis ortum traxisse.

ET quia par omnium est ratio, idem cum Leone Magno de cæteris tribus statuere licebit. Certè de ieiunio, quod hoc tempore ppetuò cadit in Quadragesimã, & de eo rursus, quod post pentecostes festum celebratur, res est certa, quippe cū in Apostolicis constitutionibus expressa illius fiat mentio. Verba constitutionis ita habent: Post festum pentecostes celebrate vnã hebdomadam, post quam ieiunate alteram hebdomadam; æquum est enim, & lætari de DEI dono, & ieiunare post hilaritatem. Etenim Moyses & Elias ieiunarunt quadraginta dies, & Daniel hebdomadas dierum tres panem cupiditatum non comedit, nec caro, nec vinum in os eius intrauit. Hęc Clemens vel Apostoli ipsi. Neque enim is suam de ieiunio, quod post solennes pentecostes ferias peragitur, sanctionem refert, sed Apostolorum.

N E C

Epist. ad Dioc. Alex.

Actor, 13.

Sacra ordinatio Sacramentum.

Brumale ieiunium ab Apostolis ortum.

Ieiunium, quod post festum pentecostes celebratur, ab Apostolis institutum. Lib. 5. cap. vlt.

Exodi 24. 34.

3. Reg. 19.

Daniel. 10.

Nō vno semper
tempore ieiunii
tertio quoque
mense recurrēs
celebratum est.

Nec quicquam præiudicat causæ, quòd ieiunium illud non intra pentecostes hebdomadam, vt nostrum solet, Apostolorum tempore fuerit celebratum, sed hebdomada, quæ pentecostes solennitatem proximè conseqebatur. Nam etsi quatuor temporum ieiunium iam inde ab Apostolorum etate in Ecclesia Dei fuerit vstitatum; attamen vt ex iis cognoscere licebit, quæ exempli maiorisq̃ue lucis causa subiicere hic placet, non vno semper modo & tempore vbique celebratum fuit.

D. 76. Consi-
tuimus.

SYNODVS Moguntiacæ, Imperante Carolo Magno celebra-
ta: Constituimus, vt tempora anni ab omnibus cum ieiunio ob-
seruentur, id est, mense Martio hebdomada prima. Et feria quar-
ta & sexta & sabbato veniant omnes ad Ecclesiã hora nona cum
Litaniis ad missarum solennia. Similiter in mense Iunio hebdo-
mada secunda, feria quarta & sexta & sabbato ieiunetur vsque ad
horam nonam, & à carne ab omnibus abstinetur. Similiter in
mense Septembrio hebdomada tertia, & in mense Decembrio
hebdomada, quæ fuerit plena ante vigiliam natalis Domini, sicut
est in Romana Ecclesia traditum.

D. 76. Can. de
ieiunio.

Ab hac temporum ratione non nihil degenerat Concilium
Salegunstanum tempore Henrici secundi in eadem Moguntiacæ
diœcesi celebratum. Decretum illius ita sonat: De incerto ieiu-
nio quatuor temporum hanc certitudinem statuimus; vt si Cal.
Martij, in quarta feria siue antea euenerint, eadem hebdomada
ieiunium celebretur. Si autem Calend. Martij in quintam aut sex-
tam feriam, aut sabbatum distendantur, in sequentem hebdo-
madam ieiunium differatur. Simili quoque modo si Cal. Iunij in
quartam feriam aut ante inciderint, in sequenti hebdomada iei-
unium celebretur. Et si in quintã feriam, aut sextam, aut sabbat-
um contigerint, ieiunium in tertiam hebdomadam referuetur.
Et hoc sciendum est, quòd si quando ieiunium mensis Iunij in vi-
gilia pentecostes, secundum prædictam regulam euenerit, nō ibi
celebrandum erit, sed in hebdomada solenni pentecostes. Eo-
dem modo de Septembris ieiunio constitutum est, vt si Calen. in
quarta feria euenerint, aut antea, ieiunium in tertia hebdomada
celebretur, & si in quinta, aut sexta feria, aut sabbato contige-
rint, in quarta hebdomada ieiunandum erit. In Decembri illud
obseruandum erit, vt proximo sabbato ante vigiliam natalis Do-
mini

mini celebretur ieiunium; quia si vigilia in sabbato euenerit, simul vigiliam & ieiunium celebrare non conuenit.

CVM neutro horum satis conuenit quoddam Gerondensis Synodi decretum, quod etiam de his ipsis temporibus cauet, et si nō de omnibus, sed de æstiuo aut autumnali tātūm. De æstiuo hæc decernit: Expleta solennitate pentecostes, in sequenti septimana à quinta feria in sabbatum, per hoc triduum abstinentia celebretur. De autumnali verò hæc: Secunda Litania faciēda est Calend. Can. 2.
 Nouembris, ea tamen conditione seruata, vt si iisdem diebus Dominica intercesserit, in alia hebdomada secundū prioris abstinentiæ obseruantiam, à quinta feria incipiat, & in sabbati vespere missa facta finiatur, quibus tamen diebus à carnibus & vino decreuimus abstinendum.

NON defuere, qui æstiuum ante pentecosten celebrarent. Li. 1. c. 27. offi.
 Hoc ieiunium, scribit Isidorus, à plerisque ex auctoritate Euangelij post Ascensionem Domini completur, testimonium illud Domini historialiter accipientibus, vbi dicit: *Nunquid possunt filij sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus? venient autem dies, quando auferetur ab eis sponsus, & tunc ieiunabunt.* Dicunt etiam post resurrectionem Domini 40. illis diebus, quibus cum discipulis conuersatus est, non oportere ieiunare, nec lugere, quia in lætitia sumus. Postea verò cum illud tempus expletur, quo CHRISTVS auolans ad cælos præsentia corporali recessit, tunc indicendum est ieiunium, vt per cordis humilitatem & carnis abstinentiam mereamur Spiritum sanctum suscipere. Hæc illi referente Isidoro, & post illum Alexandro Alensi. Parui itaq; roboris est, quod à temporum dissimilitudine contra Apostolicam cōstitutionem à quibusdam adfertur. Luc. 5.
Mar. 2.
4. p. q. 100. m. 4.

CAETERVM tantæ huic disparitati, quæ inde potissimum nata videtur, quod alij alio modo ieiuniorum, de quibus hic sermo est, ortum & scopum acciperent, nec mentis aciem in id, quod Apostoli tradiderant, conicerent, finem tandem imposuit D. 76. Statuimus.
 Urbanus Pont. Max. Eius sanctio ita sonat: Statuimus, vt ieiunia quatuor temporum hoc ordine celebrentur, primum in initio Quadragesimæ, secundum in hebdomada pentecostes, tertium verò in Septembri, quartum in Decembri more solito fiat. Hæc Urbanus; cum quibus, quæ apud Leonem Magnum eiusdem Apostolicæ

stolicæ

stolicæ sedis Episcopum ea de re leguntur, per omnia consentiunt. scribit is autem in hunc modum:

D. 76. Huius.

Huius obseruantia utilitas in Ecclesiasticis præcipue constituta est ieiuniis, quæ ex doctrina Spiritus sancti ita per totius anni curriculum distributa sunt, ut lex abstinentiæ omnibus adscripta sit temporibus: Siquidem ieiunium vernum in Quadragesima, æstiuum in pentecoste, autumnale in mense septimo, hibernum autem in hoc, qui est decimus, celebramus, intelligentes, diuinis nihil vacuum esse præceptis, & verbo Dei ad eruditionem nostram omnia elementa seruire, dum per ipsius mundi cardines, quasi per quatuor Euangelia incessabili tuba discimus, quod & prædicamus & agimus.

D. 76. Ieiunium.

Quo sensu Calixtus Pontifex ante suam aetate tria tantum ieiunia extitisse asserat.

Nec pugnat cum his pontificibus Calixtus, cum ante se tria tantum ieiunia tertio quoquo mense recurrere obtinuisse commemorat. Decretum illius ita habet: Ieiunium, quod ter in anno apud nos celebrari didicistis, conuenientius nunc per quatuor tempora fieri decernimus; ut sicut annus per quatuor voluitur tempora, sic & nos quaternum solenne agamus ieiunium per quatuor anni tempora. Nam quod de tribus ieiuniis intra anni spacium celebrari solitis hic asserit, illud eo sensu accipiendum non est, quasi quartum aliquando defuerit, nunquam enim absolute defuit; sed quia vnum ex quatuor quadragesimali ieiunio permixtum erat, sicut eidem etiam nunc permixtum est; voluit is illud inde segregare, sed sanctio illius non obtinuit, vel certe ubique non obtinuit. Nam apud eos, qui vernum ieiunium à Cal. Mart. aut à die Cal. Mart. viciniore auspicabatur, hætenus obtinere potuit, quatenus Calendæ illæ commune Quadragesimæ ieiunium interdum anteuertebant. A Martiis aut Cal. veteres Germanos verum ieiunium auspicari consueuisse ex Conc. Moguntino & Sa- legunstano ostensum est iam antè. Sed & Anglicanos quoque inde exordium fecisse ex cano. quinto Concil. Oxoniensis coniectare licet; ait enim: In Martio prima hebdomada ieiunandum est feria quarta, sexta, & sabbato: In Iunio in secunda, quod dupliciter obseruatur à pluribus: In prima hebdomada post Litanias, hoc est, hebdomada pentecosten proximè antecedente; aut in hebdomada pentecosten: In Septembri per tres dies: In proxima septimana integra ante natalem Domini.

QVAE

QVAE haecenus in medium allata sunt, ea quatuor temporu ieiunium antiquissimum esse ostendunt, siue illud ex antiqua lege dimanarit, vt putant multi; siue ex Apostolica traditione proximè ortum sit, vt defendunt alij; siue ex vtroq; simul, quod videtur satis verisimile; siue vndecunq; aliunde: ostendunt nihil fecius, non in vno aliquo orbis angulo, vt solèt quædam vigiliarum ieiunia; sed passim per Christianum orbem religiosè semper celebratum & obseruatum esse. Ostendunt tandem, in obseruationis eiusdem ritu & tempore, ita quibusdam atatibus & locis variatum esse, vt nullo tamen loco aut tempore à quatuor primariis anni solisue mutationibus multum vnquam recessum fuerit. Etenim vbique locorum primum semper fuit celebratum circa æquinoctium vernum, proximum circa solstitium æstiuum, tertium circa æquinoctium autumnale, quartum & postremum circa solstitium hibernum.

QVAERTS, cur ea ieiunia circa præcipuas solis versiones obseruentur, & hucusq; obseruata sint semper, & non mense Iulio, Augusto, Octobri, & Ianuario, quibus Iudæi suum quadripartitum ieiunium peragere soliti erant? Cur Iudæorum ritum hîc non æmulemur, expositum est iam antè; & qui latiore eius rei explicationem quærit, is legat Hieronymi commentarium ad cap. octauum Zachariæ, vel Gratianum d. 76. ca. Ieiunium. Cur porro CHRISTI Sacramentis initiati, ea ieiunia non quouis anni tempore obseruent, sed circa præcipuas solis conuersiones, plures cum mysticæ tum naturales quoque rationes assignari solent, nobis vnâ aut alteram assignasse fat fuerit; harum autem prima & præcipua est eiusmodi:

CERTVM est, vitæ nostræ momenta per dies & annos decurrere: Solaris autem annus constituitur ex quatuor partibus, ex quo ferè diuisis, circa quas ob varium solis motum & positum in his inferioribus, (inter quæ etiam corpora nostra continentur) variæ plerunque mutationes contingere solent. Igitur circa singularum maiorum istarum mutationum exordia, triduanum DEO Opt. Max. ieiunium offerimus, vel in gratiarum actione, quod præterito trimestri spacio nos nostraque pro sua clementia prosperè gubernare non est dedignatus; vel certè in propitiatorium sacrificium, quò nimirum ineunte nouo iam anni tempore,

c 2 nostras

Ieiunium quatuor temporum antiquissimum & communissimum.

Ieiunia quatuor temporum vbique semper celebrata circa præcipuas solis versiones.

Cur circa æquinoctia & solstitia ieiunetur.

nostras actiones nostrasque studia clementer promoueat, prosperè dirigat, ac feliciter absoluat.

Dies ieiuniorum
quatuor temporum
exprimit
12. Iudæorum
neomenias, tot-
idemque mino-
res Solis muta-
tiones.

Cur ieiunium
quatuor tempo-
rum porrigatur
in triduum.

D. 76. Igitur.

SORTITVR autem quodlibet ieiunium tres dies, qui ex quo respondent tribus cuiusque partis mensibus, adeoque toto anno habemus duodecim dies ieiunio consecratos, qui utcumque exprimunt duodecim Iudæorum neomenias: Siquidem illi singulis Solis & Lunæ cōiunctionibus in gratiarum actionem, futurorumque malorum cautionem neomeniarum festum celebrabant. Respondent hi dies quoque duodecim minoribus Solis mutationibus. Quandoquidem singulis mensibus Sol signum vnum percurrit, aliudque communiter efficere consuevit, dum versatur sub vno, quam dum sub alio. Producimus autem vnumquodque ex his quatuor ad triduum: Siquidem ita omnes gubernamur ab vno, ut tamen tres sint, quibus laudem & honorè, & gratiarum actionem debemus. Quòd autem feria 4. 6. & sabbato ieiunamus potius quam 2. 3. & 5. in causa est CHRISTI Redemptoris nostri passio, cui vel in partem nos conformare studemus. Constat namque, CHRISTVM Dominum die Mercurij fuisse venditum, die Veneris crucifixum, die Sabbati mortuum requieuisse in sepulchro. Et hæc est prima & præcipua ratio, cur quatuor temporum ieiunia illis diebus & temporibus obseruamus.

OFFERIMVS nihilominus quatuor illa stata & tridua, intra anni curriculum, ieiunia DEO conditori nostro, in qualemcumque peccatorum, quæ qualibet anni parte admittimus, expiationem & satisfactionem. Post sanctæ lætitiæ dies, scribit Leo, quos in honorem Domini à morte resurgentis, ac deinde ascendentis exegimus, postque acceptum Spiritus sancti donum, salubriter & necessariò consuetudo ordinata est ieiunij, ut si quid fortè inter ipsa festiuitatis gaudia negligens libertas, & licentia immoderata præsumpserit, hoc religiosæ abstinentiæ censura castiget. Hæc Leo de ieiunio æstiuo. De reliquis par est ratio; neque enim solum peccamus in vere, vel æstate, verum etiam in autumno & hyeme. Tum rursus, ut planum hinc fiat, toto anni tempore, piè, sobriè, iusteque viuendum esse: Siquidem partium anni principia ostendunt, cuiusmodi esse debeant eiusdem fines & mediâ. Hanc causam insinuat idem Leo, inter cætera de his ieiuniis ita scribens:

HIVS

HVIVS obseruantia vtilitas in Ecclesiasticis præcipuè constituta est ieiuniis, quæ ex doctrina sancti Spiritus ita per totius anni curriculum distributa sunt, vt lex abstinentiæ omnibus sit adscripta temporibus. Tum denique vt quemadmodum DEO Opt. Max. ex dierum nostrorum numero per ieiunium Quadragesimæ offerimus decimas; ita ex eodem illo numero per ieiunia quatuor temporum eidem offeramus primitias. Alij alias huius quaternarij ieiunij causas assignant, sed iam assignatæ magis ad rem faciunt. Hæc igitur de ieiunij quatuor temporum causis, eiusdemq; origine & institutione breuiter dicta sint: Superest, vt pauca quoque de vigiliarum seu præferiarum ieiunio in medium adferamus.

D. 76. Huius

Per ieiunia quatuor temporum offerimus DEO primitias, sicut per Quadragesimam decimas.

DE solenniorum quorundam festorum vigiliis, quas inter cetera Ecclesiæ ieiunia supra commemorauimus, non est quòd prolixè hic agamus. Sunt enim ieiunia hæc Christiano populo pleraque omnia perspecta; nec alio ferè à cæteris distincta, quam quòd hæc in vnum tantum diem indicantur; illa in plures. Significatur autem hæc præferiarum ieiunia vigiliarum nomine, non quòd vigilia, aut preces, vel eleemosynæ, vel aliud quippiam eiusmodi de intrinseca horum, vel aliorum quorumlibet ratione sit, (Nam ad ieiunij Ecclesiastici substantiam tria illa tantum, quorum supra meminimus, exiguntur) sed quòd Apostolorum ætate & longo etiam postea tempore vigilia, & preces & eleemosynæ ieiuniis adiungi fuerint solita.

Cur præferiarum ieiunia appellentur vigilia.

In omnibus, scribit Paulus, exhibeamus nosmetipsos sicut DEI ministri, in multa patientia, in tribulationibus, in laboribus, in vigiliis multis, in fame & siti, in ieiuniis multis. Et alio rursum loco: Igitur non dormiamus sicut & ceteri, sed vigilemus & sobrii simus. Et ad Timotheum: Tu, ait, vigila, in omnibus labora, opus fac Euangelistæ, ministerium tuum imple, sobrius esto. Et Apostolorum coryphæus: Sobrii estote & vigilate; quia aduersarius vester Diabolus tanquam leo rugiens circuit, quaerens quem deuoret. Sunt sanè hæc generalia; attamen à re præsentis non prorsus aliena.

2. Cor. 6.

1. Thess. 6.

2. Timoth. 4.

1. Petri 5.

PROPIVS ad hunc locum spectant, quæ libro quinto constitutionum Apostolicarum de hoc ritu leguntur; quamuis ea ipsa quoque non de quauis, sed de vna duntaxat paschæ solennitate concionentur. A vespera quinti diei, habet constitutio, vsque ad

Cap. 20;

gallicantum vigilantes, atque in Ecclesia conuenientes, vigilate orantes & rogantes DEVM, legentes in vestra pernoctatione legem, Prophetas, Psalmos, vsque ad gallicantum. Nullam hic Apostoli ieiunij faciunt mentionem, nec id opus erat, iam antè enim cauerant, quomodo tota Pasche hebdomada, hoc est vltima Quadragesimæ septimana ieiunio transigenda foret.

HUNC excubandi orandique ritum in aliis itidem ieiuniis seruari solitum, non vno loco indicat Leo Magnus; qui mille prope modum supra ducetos annos ætatem nostram antecessit. Sermo. 2. de Pentec. inter cætera ita scribit: Quarta feria & sexta ieiunemus, Sabbato autem apud D. Petrum Apostolum vigilias celebremus, patrocinate eodem spiritu orationibus nostris, vt in omnibus misericordiam DEI obtinere mereamur. Et alio rursum sermone: Hunc venerabilem diem sequitur saluberrimæ obseruantie consuetudo, quam vtilissimam semper omnes sancti experti sunt, & ad quam sedulo celebrandam pastorali vos sollicitudine exhortamur; vt si quid macularum proximis diebus, negligentia incauta contraxerit, id & ieiunij censura castiget, & deuotio pietatis mundet. Quarta igitur & sexta feria ieiunemus, sabbato autem in idipsum consueta deuotione vigilias celebremus. Hæc Leo; à quibus non multum dissident, quæ Eusebius Cæsariensis de Essæorum cæterorumque, qui sua ætate pietatem colebant, ieiuniis, nocturnisque vigiliis commemorat.

Ser. 1. de Pentec.

Lib. 2. cap. 16.
Hist. ecc.

Hebdomada sacra religiosissime à veteribus, celebrata & obseruata.

QVID, ait, commemorare attinet frequentes in vnum congressus, virorum in vno, mulierum autem in altero loco congregatarum exercitationes & seueram disciplinæ rationem, quæ de more adhuc obseruata est à nobis? Quanquam eam potissimum in festo salutaris Domini passionis non ieiuniis solum & vigiliis, sed attenda quoque sacrarum scripturarum auditione excolere & celebrare consueuimus. Sed & satis quoque cum iisdem consentiunt, quæ Oxoniensis Synodus ea de re tradit, nisi forsitan vigiliarum nomen non pro nocturna statione, vel peruigilatione, sed pro ieiunio festi solennitatem proximè antecedente vsurpet: quo sensu hac tempestate plerumque vsurpari assolet. Decretum Synodi ita habet:

Can. 4.

VOLVMVS, vt vigilia Natiuitatis, Paschæ, Pentecostes, litania maior, tres dies Rogationum, vigilia Ioannis Baptistæ, Apo-

stolo-

stolorum Petri & Pauli, S. Laurentij, Assumptionis B. MARIÆ, S. Bartholomæi, S. Matthæi, Apostolorum Simonis & Iudæ, omnium Sanctorum, S. Andree, S. Thomæ, in obsequio & laude diuina deuotissimè celebrentur. Omnes hæ vigilie secundùm potiorè sui partem, vbi pietas & verus DEI timor stationem suam constanter adhuc tuentur, etiam nunc obtinent. Verùm nocturni ad Diuorum Basilicas conuentus, propter flagitia, quæ eiusmodi vigiliarum occasione frequenter committebantur, magna iam ex parte in defuetudinem abierunt.

CAETERVM quæ vigilie, hoc est, præferiarum ieiunationes sint liberæ, quæ rursus obligatorie, id ob varios prouinciarum & diocesum ritus & consuetudines regula, quæ nusquam fallat, nulla definiti potest. Quod enim hinc religiosè seruatur & colitur, id alio loco remotè posito, sæpè numero ignoratur. Quàm multos Diuos colit Græcia, quos planè ignorat Ecclesia Romana, & vice versa? Quamobrem qui eiusmodi in rebus non vult errare, neque alios, quibuscum versatur, offendere, Ambrosiani illius memor, (cùm, inquit ille, Romæ sum, die sabbati ieiuno, cùm Mediolani sum, non ieiuno. Et tu quoque, ad quamcunque Ecclesiam veneris, eius morem seruato, si pati scandalum non vis, aut facere) loci vel prouinciæ, in qua versatur, consuetudini sese accommodet: Hoc tamen non de omnibus promiscuè accipiendum est; sed de indigenis, vel diutius in vno aliquo loco hærentibus. Nam vt iter facientes, vel obiter transeuntes, loci, per quem fortè transeunt, priuilegiis & immunitatibus nõ gaudent; ita neque eiusdem quoque legibus & cæremoniis tenentur. Secludimus hinc semper scandala & alia externa, quæ aliud interdum postulant.

VERVMENIMVERO si ieiuniorum numerum ex communi iure, vel consuetudine definire velimus, vt velle omnino debemus, (agimus hinc enim non de priuatis ieiuniis, sed de communibus) paucis dici potest, præter Quadragesimam & quatuor anni tempora, de quibus iam antè disputatum est, omnium Apostolorum præferias, (Philippi duntaxat, Iacobi, & Ioannis Evangelistæ exceptis) natiuitatis item Domini, & Pentecostes, & Ioannis Baptistæ, & assumptæ ad cælos Virginis, & Laurètij Martyris, & omnium deniq; Sanctorum, solenni ieiunio cõsecratas esse.

Quam-

Non eadem vbi.
que ratio vigilia-
rum & festoru.

In ieiuniis, festis,
aliisq; similibus,
quilibet sese ac-
commodare de-
bet cõsuetudini
loci, in quo ver-
satur.

Quamuis ne horum quidem omnium meminerint antiqui scriptores, aut Romanæ Ecclesiæ Pontifices; at meminerunt tamen ferè omnium.

Serm. 25, ad fr.
in ere.

AUGUSTINVS; si is tamen sermonum ad fratres in eremo germanus auctor extitit: Scitote, fratres, quòd antiquitus patres nostri fideles ieiunare consueverunt in vigiliis magnarum solennitatum vsque ad noctem, quod laudandum erat & bonum. Aliquod tamen est ieiunium deuotionis, vt ieiunare vigiliam sanctorum Cypriani compatriotæ nostri, & Geruasij & Protasij & similia. Aliud est ieiunium institutionis, vt assumptionis B. MARIE, Natiuitatis Ioannis Baptistæ, S. Apostolorum Petri & Pauli, Simonis & Iudæ, Matthæi & Andreæ, & Iacobi maioris. Istorum vigiliis ieiunare semper debemus; vt sicut ieiunando cum iis patimur, ita & in futurum cum eis pariter gloriemur. Hęc Augustinus de præcipuis præferiarum ieiuniis sua ætate receptis, etsi fortè non de omnibus.

Aliud deuotionis, aliud institutionis ieiunium.

De ieiunij obseruatione consiliũ.

SED neque Innocentius quoque, vbi ea de re agit, vigiliarum numerum ab Augustino assignatum multum excedit; Siquidem ad dubium de quarundam vigiliarum ratione à Bracharenfis Ecclesiæ Episcopo propositum, ita rescribit: Consultationi tuæ respondemus, quòd omnium Apostolorum vigilię sunt in obseruatione ieiunij celebrandę, præter vigilias Apostolorum Philippi & Iacobi, & B. Ioannis Euangelistæ, quoniam ipsorum solennitas intra solennitatem paschalem, istius autem intra natalem Domini celebratur. Sanctorum quoque vigilię, quorum festiuitates oportet secunda feria celebrari, in præcedenti sabbato sunt ieiunandę. De festiuitate verò B. Bartholomæi Apostoli, de cuius celebratione dubietas oritur apud quosdam, respondemus, quòd in hoc tuę consuetudinem regionis obserues. Hęc de vigiliarum numero Innocentius, sed diminutè; nisi generali quadam ratione, quas non exprimit, per hoc complexum dicamus, quòd vigilias Diuorum, quorum festa cadunt in diem Lunę, die sabbato celebrandas definit.

Vigilie festorum
secundę ferię
precedenti sabbato
sunt celebrandę.

VERVM Concilium Oxoniense, Salegunstanum, & alia præterea cum Diocesana tum prouincialia non pauca, nullam profus ex iis, quas paulò antè assignauimus, omittunt. Et vt nihil quicquam in vilo omnino Concilio ea de re cautum extaret, adhuc
sola

sola Christiani populi cōsuetudo, ad quamlibet vigiliam firmandam fat esset. Nam vt D. Augustinus rectè monet, in iis rebus, in quibus certi nihil statuit scriptura diuina, mos populi Dei, & instituta maiorū pro lege tenenda sunt. Quamuis ergo ius commune de vigilia Pentecostes, Ioannis Baptistæ, B. Laurentij, Assumptionis virginis matris, & omnium Sanctorum, nihil difertè decreuerit; attamen quòd longo iam tempore ab vniuerso populo Christiano æquè religiosè obseruentur, ac cæteræ, de quibus expressè in iure statutum est, non minùs obligant quàm reliquæ certa lege iniunctæ. At de intrinseca ieiuniorum ratione, communique eorundè partitione satis, nunc ordinis ratio postulat, vt de illorum vi, utilitate & vinculo nonnulla quoque in medium adferamus.

Epist. ad Casulanum.

Ius cōmune pluriū vigiliarum nō meminit, quæ tamen ob populi cōsuetudinem æquè obligat, ac cæteræ.

Ieiunia cum in boni procuratione, tum in mali rursus depulsione insigni vi pollere, fructusq; si pio castoque animo suscipiantur & perficiantur, admirabiles de se fundere.

CAPVT VNDECIMVM.

DISPVTATVM est hætenus de internis externisque Christiani ieiunij partibus, proximum est, vt quædam quoque de propriis eiusdem viribus & fructibus exponamus. Nam cum ieiunium actus sit abstinentiæ, vel peculiaris quædam eiusdem species, non potest suas quoque vires & vsus non fortiri. Nouatores duo hæc inter se confundunt, sed id absq; omni ratione & auctoritate; imò verò contra omnem rationem & auctoritatem. Constat enim, alium ieiuniorum legem esse & finem, alium abstinentiæ. Nam, vt alibi explicatum est, abstinentiæ lex obligat ad vnum omnes, & semper, & vbiq; (nunquam enim plus comedere aut bibere licet, quàm pro tuenda valetudine manducandum vel bibendum esse recta ratio dicitur) ieiunium autem nec omnes obligat, nec semper obligat, neque vbiq; obligat, sed loco & tempore tantùm. Lex rursus & regula abstinentiæ est ratio humana; hæc enim est, quæ pro loco, temporis, personæ, reliquorumque, quæ rem circumstant, qualitate & conditione dicitur, quid, quomodo, quoties, quantum &c. comedere conueniat. Lex autem & regula ieiuniorum est

Nouatores citra rationem & auctoritatem ieiunij & abstinentiæ confundunt.

Lex abstinentiæ obligat omnes, vbiq; & semper, ieiunium autem nec omnes nec semper.

Regula abstinentiæ est ratio humana; lex autem seu regula ieiuniorum est voluntas diuina per Ecclesiã patrefacta.

¶ volunt-